

Posudek oponenta bakalářské práce

Jméno a příjmení studenta	BcA. Martin Pecina
Studijní program	Výtvarná umění
Obor/ateliér	Multimedia a design/Grafický design
Forma studia	Kombinovaná
Akad. rok	2010/2011
Název práce	Knihy a typografie
Oponent práce	Jakub Krč (Žitomířská 22, Praha 10, tel. 603 746 009)

Přestože se Martin Pecina zdánlivě chytře v úvodu i závěru ozbrojil proti možným kritikům (*asi jsem opravdu chtěl poskládat vedle sebe nezávazné blábolení i vážně míněné texty*), nezmate tím bohemisty a historiky, kteří vědí, že tato stylizovaná autorská skromnost je jen falešná a že jde o ustálený stylový postup, který v úvodních či závěrečných textech najdeme už v knihách renesančních.

Budiž řečeno hned na úvod, že považuji Pecinovu knihu za důstojný a pozornosti hodný příspěvek do poměrně skromné řady česky psaných titulů o knižní úpravě a typografii. Do převažujícího pozitivistického (Muzika) či na odbornou praxi orientovaného (Beran, Blažek, Kočička) zaměření vnesl žánr eseje, která se nebojí vykročit do obou extrémů, které jí jako žánru definice povoluje – od bezmála beletrizovaného útvaru k odbornému pojednání. (Formálně má tedy blízko k typografickým esejům Štormovým z poslední doby.)

Za nejvýznamnější považuji u nás novátorské zpracování témat elektronického čtení a elektronických knih jako média a moderně pojatá „typografická pravidla“, která autor nechápe jako zákoník daných pravidel, ale spíše jako výsledek poměrování tradice i zkušeností z vlastní praxe, s neustálým přihlížením k novým oborovým trendům (mikrotypografie, OpenType technologie aj.).

Za šťastné považuji i uspořádání knihy – linie témat „od obecného k detailnímu“ je prověřená a aplikovaná na danou tematiku funguje dobře. (Jen kapitola 2.9, „pohled do vlastní kuchyně“, měla být zařazena spíše na závěr, liší se výrazně stylem i formálně – komentovaným obrazovým doprovodem – od „teoretických“ kapitol, které ji obklopují.)

Mnohé čtenáře bude dráždit určitá míra „nedořečenosti“, která je k nalezení v teoretických kapitolách: často bude mít čtenář pocit, že k tématu nedostal odpovědi na všechny své otázky. Vnímám to, stejně jako autor, spíše pozitivně. Jednak nečteme encyklopedickou ani didaktickou příručku, jednak podobná neuspokojenost může být správným podnětem pro další čtenářovo sebedovzdělávání. (Proto mi zároveň v knize chybí důkladnější seznam další literatury ke studiu a terminologický slovník.)

Pecinova znalost oboru je bez komentáře na výši teoretické i praktické. Po odborné stránce nejsou v knize žádné zásadní omyly, nesrovnalosti ani nejasnosti, a stejně tak praktické provedení knihy – od volby písma, formátu, zrcadla atd. po polygrafické řešení – manifestačně ukazuje funkčnost Pecinových nároků na knižní úpravu. Důraz na tradici a řemeslo je zdánlivě samozřejmý, při pohledu na českou praxi však extrémně náročný. V trvání na této náročnosti (která jde proti lajdáctví praxe i našeptávačům s ekonomickou kalkulačkou) a v tezi, že kniha nemá funkci dočasnou, vidím velký přínos. (*Trendy jsou pro knižní*

grafiku moc efemérní. Kniha nemá, na rozdíl od plakátu na koncert, funkci dočasnou, ale počítá se tak nějak s tím, že bude mít své majitele a čtenáře možná celá desetiletí, někdy dokonce staletí. Z toho důvodu se každá dobrá knížka navrhuje pro delší časový horizont než je pár dní nebo měsíců.)

Naopak za nešťastné považuji složení knihy z textů vzniklých pro různé příležitosti a různé čtenáře, aniž v některých případech došlo na důkladnější revizi stylistickou. To, že se vedle sebe ocitají tak různé žánry jako fejeton, sloupek, úvaha, odborné pojednání, analýza písma ap., se dá stále ještě vysvětlit volbou „volné eseje“ (byť první oddíl je od zbylých odlišný tak, že by si zasloužil být spíš předmluvou). Spíš jde o proměnu autorského subjektu (můžeme-li termín použít i za hranicí beletrie): Pecina chvílemi mluví jako „jeden z nás“ k „čtenářům všeho typu“ (první oddíl), v druhém pak bez upozornění mluví jako „odborník k odborníkům“; volba jazykových prostředků tuto proměnu doprovází: obrazný jazyk plný hříček a expresivních slov jako dominantní stylistický prvek se mění v běžný jazyk odborného či populárně-naučného stylu, který staví na slově jednoznačném, termínovém. Nepovažuji to, jako autor v doslovu, za přednost, spíš jistou redakční uspěchanost.

Na závěr připojuji seznam míst, která mě jako čtenáře-odborníka různou měrou dráždila. Necht' není chápán jako seznam autorových omylů, spíš jako seznam podnětů k zamyšlení/domyšlení/diskusi.

— Laciné slovní hříčky (soudruh), od Štorma „překradená“ záliba v historickém pravopise a jeho „šokujícím“ kladení vedle hyperprogresivních tvarů (bibliotheka vedle gůglování, mi přišly jako vykročení za hranice volné eseje. Co unese „časový“ blog či sloupek v barevném magazínu, neunese už „nadčasová“ kniha.

— Byl bych opatrný v tak hojném užívání klišé a zdánlivých všeplatných tvrzení (*Pravda neexistuje. Lidský kolektiv zatím nepřipouští právo nečíst.*), jsou sice efektní, ale bez dalšího vysvětlování působí spíše jako podtržená kurziva.

— Neujasněný čtenář s sebou nese další potíže: co je platné v českém kontextu, nemusí být platné ve světovém: a autor často nedává vodítko, v jakém z kontextů se pohybuje (tvrzení, že v podobě e-knih vychází jen brak, rozmetá pohled na nabídku e-knih a hlavně e-revui např. amerických nebo některých západoevropských univerzit).

— *Romány a novely mají ustálený formát, obvykle ne větší než A5.* Nezapomínat na dětského čtenáře a verneovky!

— *Frontispis* (coby ilustrace, fotografie...) *se dnes v knihách objevuje spíše výjimečně.* Zajímala by mě data, o něž se analýza opírá, myslím si opak.

— Někdy je zhuštění ve výkladu na škodu: *nesmíme rozdělit číslo a jednotku* (ne jen číslo a jednotku vyjádřenou zkratkou?); *neměli bychom dělit více než pětkrát pod sebou* (proč jiní uvádějí jiné údaje?); rozdělení trojtečky na elipsu (v závorkách) a nedokončenou výpověď (bez závorek) je teoreticky správné, koliduje však s praxí i pravidly pravopisu, stálo by za důkladnější analýzu.

Návrh klasifikace: **A – výborně**

V Praze dne 3. 6. 2011

podpis oponenta práce